

میراث

معبد ایرانی که در جست‌وجوی نفت پیدا شد! ویرانه‌های شهر باستانی عیلامی «دور اوتناش» واقع در جنوب ایران

«چغازنبیل» نخستین بار در سال ۱۹۳۵ میلادی از طریق یک هواپیمای نظامی که در جست‌وجوی نفت در خوزستان بود، دیده شد. این بنا یکی از معدود زیگورات‌هایی است که در خارج از بین‌النهرین ساخته شده است. گروهی از جست‌وجوران نفت به دنبال گزارش‌های «ژاک» دمسورگان، زمین‌شناس معروف فرانسوی و در جریان یک ماموریت دیده‌بانی در سال ۱۹۳۵ میلادی بر فراز خوزستان، با یک تپه غیرعادی مواجه شدند. کشف این تپه به سازمان باستان‌شناسی ایران اطلاع داده شد. آنها به نوبه خود با هیأت باستان‌شناسی فرانسوی در ایران که در نزدیکی شوش، پایتخت باستانی پادشاه عیلامی در حال کاوش بودند، تماس گرفتند. زمانی که باستان‌شناسان فرانسوی به سرپرستی «رولان دو مکشم» این تپه را بررسی کردند، متوجه ویرانه‌های یک شهر شدند. بررسی‌های بعدی نشان داد که یک زیگورات در قلب این ویرانه وجود دارد که بزرگ‌ترین زیگورات خارج از بین‌النهرین محسوب می‌شود. مردم محلی، این تپه را با نام «چغازنبیل» می‌شناختند که به معنای «تپه سیدی‌شکل» است. «چغازنبیل» در نهایت به نام رسمی این محوطه تبدیل شد که کاوش آن از سال ۱۹۳۶ میلادی زیر نظر «مکنم»، باستان‌شناس فرانسوی آغاز شد. گروه فرانسوی این تپه را به عنوان «دور اوتناش» باستانی یا همان شهر «اوتناش» شناسایی کردند که توسط «اوتناش ناپیریشا»، پادشاه عیلامی ساخته شده بود. «اوتناش ناپیریشا» که از نوادگان دودمان بزگی از پادشاهان عیلامی بود که چندین قرن در این منطقه سلطه داشتند، از آغاز قرن سیزدهم پیش از میلاد در این منطقه حکومت می‌کرد. عیلام در سراسر فلات شرقی و شمال خلیج فارس امتداد یافته بود، در مرز امروز ایران و عراق قرار گرفته است. عیلام شامل یک اتحادیه آزاد از رهبران بود که پادشاه اصلی آن در شهر باستانی شوش حکمرانی می‌کرد. مردم این منطقه خود را «هَتمَسی» (هلمتسی) می‌نامیدند. نام عیلام زمانی رایج شد که باستان‌شناسان این اصطلاح عبری را از عهد عتیق که در آن اشاره‌های متعددی به این پادشاهی وجود دارد، استفاده کردند. یکی از پادشاهان عیلام در باب ۱۴ کتاب «سفر پیدایش» به نام «کدرلامع» (کدورلومور) نامیده می‌شود و طبق سنت، همزمان با پادشاه سومری حمورابی، در قرن ۱۸ قبل از میلاد، بر عیلام و منطقه گسترده‌تر حکومت می‌کرد. به هر روی این ادعا شاهدهی به جز برخی روایت‌های دینی در این کتاب ندارد و مورخان نمی‌دانند که آیا «کدرلامع» یک شخصیت تاریخی بوده است یا خیر، اما اشاره‌های کتاب عهد عتیق نشان‌دهنده اهمیت منطقه عیلام است. (برگرفته از نشنال جئوگرافی)

نام عیلام در متن‌های اکدی و سومری نیز به‌جا مانده و در این زبان‌ها به معنی «بلندی‌ها» یا «سرزمین مرتفع» است. زبان عیلامی‌ها با زبان شناخته‌شده دیگری هم‌خانواده نیست، هرچند خط عیلامی هنوز رمزگشایی نشده و میان‌روانی استخراج کرد. خاستگاه قوم عیلامی همانند زبان آن در هاله‌ای از رمز و راز فرو رفته است، اما بنا بر قوی‌ترین احتمال عیلامی‌ها از مردمان بومی فلات ایران بودند که فرهنگ‌شان در دوره میان‌رودانی غمید (حدود ۵۰۰۰ تا ۴۱۰۰ پیش از میلاد) شروع به شکل‌گیری کرد. معبد ایرانی که در جست‌وجوی نفت پیدا شد! در سال ۱۹۳۹ میلادی، آغاز جنگ جهانی دوم کاوش باستان‌شناسی فرانسوی در «چغازنبیل» و محوطه باستان‌شناسی در شوش را تعلق کرد. بیش از یک دهه گذشت تا اینکه کاوش از سر گرفته شد. «رومن گیرشمن»، سرپرست جدید هیأت باستان‌شناسان فرانسوی در ایران کاوش در این مکان را (در فاصله ۱۹۵۱ تا ۱۹۶۲ میلادی) ادامه داد.

«گیرشمن» که در اوکراین متولد شده بود به دنبال انقلاب روسیه در سال ۱۹۱۷ میلادی مهاجرت کرد و در حرفه باستان‌شناسی در فرانسه مشغول شد. او مجموعه‌ای از پروژه‌های موفق از جمله حفاری در شهر سانسای «بیشاپور» و شهر باستانی کوشانی «گرام» در افغانستان را انجام داده بود. گیرشمن کاوش در چغازنبیل را در سال ۱۹۵۱ از نو آغاز کرد. تیم او که توجه خود را به تپه معطوف کردند، زمین را حفر کردند و یک هرم پلکانی با زیگورات نمایان شد. گیرشمن ثابت

نصیب رایقا نویسنده

دور از خانه...

را تایید کرد، اما ته مغزش به حرفم باور نداشت. ولی من که تا حالا دل به کسی نداده بودم، با این حس شب‌ها را به صبح کلمه باران نکرده بودم، غوطه‌ور نبودم، غرق نبودم، دنیای کوچک و زیبایی داشتم که داشت به روال معمول خود می‌گذشت. از قمشه‌ای گوش‌دانش‌از مطالعات رمان‌های معروف‌از تپ‌های کلاسیک‌از اندیشه‌های آزادش، فکر کردم او را دیگر شناختم ولی زهی خیال باطل!!

در زرد رنگ کوچک فرش‌های پهن شده در حیاط، شلنگ آب سرد و خنده‌های آخرین خاطره خوشی بود که در ذهنم ماند و گرنه باقی خاطرات، اخم مدامی بود که مثل شاخ گاوهای وحشی تن آدم را سوراخ می‌کرد. ما یک بار صمیمانه به هم نگاه کردیم و میلیون‌ها کلمه در دل تاریکی شب در صفحه کوچک گوشه‌هایمان برای هم گفتیم و شخصیت‌های فیکلی از خودمان ساخیم و عاشق دروغ‌هایمان شدیم. با او بود، یا بهتر است این‌طور بگویم جریان او در زندگی ام بود که فهمیدم ما آدم‌ها آن گونه نیستیم که نشان داده می‌شویم آن‌گونه نیستیم که می‌گوییم سکوت را درک کردیم، صبر را فهمیدیم و توانستیم خودم را هر از چندگاهی از دور تماشا کنیم.

چهره

«مرشد بستور» در گذشت

استاد غلامرضا خوشحال‌پور، پیشکسوت هنر نقالی اصفهان و ملقب به «مرشد بستور» که علت ایست قلبی درگذشت. استاد «غلامرضا خوشحال‌پور» با نام هنری «مرشد بستور»، فعالیت هنری خود را از سال ۱۳۵۵ و ابتدا با بازیگری تئاتر در گروه کارگری «گروه تئاتر کارگری حاج آقا اعزاززی» آغاز کرد. او علی‌رغم این که کارمند ذوب آهن بود اما اواسط جنگ و حدود سال ۶۵ به نقالی گرایش پیدا کرد و در مدت هشت سال دفاع مقدس به نقالی پرداخت و بیش از ۳ هزار اجرای نقالی در اصفهان داشته است؛ او همچنین در سایر شهرهای ایران و حتی خارج از کشور نیز فعالیت داشت.

غلامرضا خوشحال‌پور که «گروه نقالی آیینی سنتی بستور» را شکل داده بود تا بدین‌وسیله در زنده نگهداشتن هنر نقالی و انتقال آن به نسل نو اقدام مؤثری برداشته شود، درباره علت انتخاب نام «بستور» برای خودش چنین گفته بود که «بستور یکی از پهلوانان گمنام شاهنامه است و حکیم فردوسی تنها ۶ بیت شعر درباره او سروده است. وقتی که پدر بستور در میدان جنگ ایران و توران کشته شده و پرچم ایران از دست او به زمین می‌افتد، بستور که انسان جنگجویی نیست، برای این که پرچم را از روی زمین بردارد، درحالی که می‌داند کشته می‌شود لباس جنگ بر تن می‌کند و بر اسب سوار می‌شود و تا نزدیک جنازه پدرش می‌رود، اما ۲ هزار تیرانداز آماده که هرکس به میدان وارد می‌شوند را خواهند زد بستور را مورد هدف قرار می‌دهند و او در همان حالت، لباس‌های پدر را بر تن خود می‌کند و پرچی که در دست پدرش بود را برمی‌دارد، سوار بر اسب می‌شود و چنان با هم‌همز چکماه‌بر شکم اسب پدرش می‌کوبد که اسب و جنازه همراه با پرچم کویانی ایران از زمین بلند می‌شوند و وطن خود را دوست دارد و برای وطن جان می‌دهد.»

موزه

کشف کلاه‌خود بسیار نادر

زندگی می‌کردند. «لا تن» ها صدها سال وجود داشتند و طی چندین مرحله تکامل پیدا کردند تا اینکه پیش از هزاره اول قبل از میلاد، زمانی که رومی‌ها کنترل قلمرو سلطنت‌ها را در دست بگیرند، از بین رفتند.

آرنالدو آنجلی فیلهو - برزیل

زیگی‌ها و سگ

کاروانی شکر از مصر به شیراز آید اگر آن یار سفرکرده ما باز آید گو تو باز آی که گر خون منت در خورد است بیشت ایم چو کبوتر که به پرواز آید نام و ننگ و دل و دین گو برود این مقدار چیست تا در نظر عاشق جانباز آید من خود این سنگ به جان می‌طلبیدم همه عمر کاین قفس بشکند و مرغ به پرواز آید

مجازستان

- یہ مدت خیلی کابوس میدیدم، یہ تراپیست بہم معرفی کړل گشتن کارش خیلی درسته،رفتم پیشش گفت:قبل خواب به یه گله خرگوش فکر کن و بگو من امشب خواب خرگوش می‌بینم اینجوری خواب خرگوش میبینی،شب قبل خواب دقیقا همینکارو کردم، خوابم برد،خواب دیدم به گله خرگوش دنبالم میکنن و میگفتن بگیریمت دهنتم سرورس می‌کنیم و منم مثل اسب فرار می‌کردم. (خلافکار)
- هر وقت روز بدی داشتی،به ایسن فک کن تو فرودگاه بجنسورد یہ باجه هست مخصوص مسافرای بیرجنسی ای که به اشتباه اومدن بجنورد. (Mali)
- ترسناکترین قسمت بزرگ شدن می‌دونی کجاست؟!ونجا که یادت میاد چند سال قبل چقدر برای الائت رویاپردازی و تصویرسازی کردی ولی الان از همه‌شون دور شدی و فقط داری برای بقا دست و پا می‌زنی.(بل‌مونت)

تجارب

کشف تاثیر چربی خون پدر بر بیماری قلبی فرزند دختر

پژوهشگران می‌گویند، نتایج یک مطالعه نشان داده است که رژیم غذایی با کلسترول می‌شواسرهم را در مردان تغییر می‌دهد و منجر به افزایش سه برابری خطر بیماری قلبی در فرزندان دختر فرد می‌شود.هنوز مشخص نیست چرا این تاثیر فقط در فرزندان دختران رخ می‌دهد.یک مطالعه از محققان دانشگاه کالیفرنیا ریورساید نشان می‌دهد که مردانی که رژیم غذایی ناسالم و پر کلسترول دارند، وقتی پدر می‌شوند می‌توانند باعث افزایش خطر بیماری قلبی و عروقی در دخترانشان شوند.این پژوهش که در مجله JCI منتشر شده است، اولین پژوهشی است که این نتیجه را فقط در فرزندان دختر نشان می‌دهد و محققان نمی‌دانند چرا فقط فرزندان دختر تحت این تاثیر قرار می‌گیرند.بیماری‌های قلبی و عروقی که گروهی از اختلالات است که بر قلب و عروق خونی تأثیر می‌گذارد، علت اصلی مرگ و میر در جهان است.فشار خون بالا یک عامل خطر اصلی برای بیماری‌های قلبی و عروقی است.در ایالات متحده نزدیک به ۷۰۳ هزار نفر در سال ۲۰۲۲ بر اثر بیماری قلبی جان خود را از دست دادند که معادل یک مورد از پنج نفر مرگ در این کشور است.چانگ‌چنگ ژوانساند علوم زیست پزشکی در دانشکده پزشکی دانشگاه کالیفرنیا ریورساید و نویسنده اصلی این مطالعه می‌گوید:قبلا تصور می‌شد که تنها رژیم‌اسیرم‌ها در طول اوقات نقاش ایفا می‌کند. با این حال،مطالعات اخیر توسط ما و دیگران نشان داده است که قرار گرفتن در معرض شرایط محیطی از جمله رژیم غذایی ناسالم،مواد سمی محیطی و استرس می‌تواند آران‌ای اسیرم‌ها را تغییر دهد تا واسطه توارث بین نسلی باشد.ریبونوکلیک اسیدی یا آران‌ای در تمام سلول‌های زنده یافت می‌شود شباهت‌های ساختاری با دی‌ان‌ای دارد و برای اکثر عملکردهای بیولوژیکی موجودات زنده و ویروس‌ها حیاتی است.ژو می‌گوید:مردانی که قصد فرزنددار شدن دارند،باید رژیم غذایی سالم و کم‌کلسترول داشته باشند و عوامل خطر بیماری قلبی و عروقی خود را کاهش دهند.وی افزود:به نظر می‌رسد این عوامل روی اسیرم و سپس بر سلامت فرزندان دختر تأثیر می‌گذارد. مطالعه ما نشان می‌دهد که اسیرم این اطلاعات را به نسل بعدی منتقل می‌کند.این مطالعه روی تصلب شرایین یا انسداد عروق که یک بیماری التهابی مزمن است که علت اصلی بیماری قلبی و عروقی است،متمرکز بود. در تصلب شرایین،پلاک که یک ماده چسبنده است از کلسترول،چربی و سایر مواد خونی تشکیل شده است،در دیواره سرخ‌رنگ‌ها ایجاد می‌شود.هنگامی که پلاک سخت می‌شود،شریان‌ها را باریک می‌کند،جریان خون را به بدن محدود می‌کند و اکسیژن‌رسانی به بافت‌های اندام‌های حیاتی را کاهش می‌دهد.اسیرم حاوی بسیاری از مولکول‌های آران‌ای غیر کد کننده کوچک است که برای تنظیم ژن و فرآیندهای سلولی مهم هستند. هنگامیکه آنها تغییر می‌کنند،عملکرد آنها به طور قابل توجهی در فرآیندهای مختلف بیولوژیکی نیز تغییر می‌کند.محققان دریافتند که مولکول‌های کوچک آران‌ای در اسیرم موش‌هایی که از رژیم غذایی پر کلسترول تغذیه می‌شوند، در پاسخ به قرار گرفتن در معرض رژیم غذایی دچار تغییراتی می‌شوند.آنها همچنین دریافتند که مولکول‌های آران‌ای کوچک تغییر یافته می‌توانند بر بیان ژن اولیه در سلول‌های بنیادی جنینی موش تأثیر بگذارند.ژو توضیح داد که بیشتر مطالعات روی اثرات مادر بر سلامت فرزندان متمرکز شده است.درحالیکه تأثیرات پدران بر سلامت فرزندانشان تا حد زیادی نادیده گرفته شده است.وی افزود:بررسی تحت تأثیر والدین بر توسعه بیماری‌های مزمن در فرزندان آنها چالش برانگیز است.زیرا این آزمایش‌ها به طور کلی زمان‌بر هستند و به منابع بیشتر و برنامه‌ریزی دقیق نیاز دارند.در حال حاضر محققان نمی‌دانند که چرا فقط فرزندان دختر بر اثر کلسترول بالای پدر به بیماری قلبی و عروقی مبتلا می‌شوند.ژو و تیمش در آزمایش‌های خود،موش‌های نر دستکاری شده ژنتیکی را با یک رژیم غذایی پر کلسترول تغذیه کردند که باعث افزایش چربی خون آنها شد.چربی خون اختلالی است که اگر درمان نشود می‌تواند منجر به بیماری قلبی و سکتة شریانی نهایت مشاهده شد که این کلسترول بالا منجر به افزایش ۲ تا ۳ برابری تصلب شرایین در فرزندان ماده شد.